

yönetilen ilişkilerinde iktidarın kurulmasına ya da yeni iktidar alanlarının oluşturulmasına da katkıda bulunmuştur. Timisi'nin de belirttiği gibi "Elektronik iletişim araçları, enformasyon ve denetimi her yerden her yere taşımaktadır" (15).

Küreselleşen ekonomide, İnternet'i de kapsayan enformasyon ağlarına ve enformasyon alt yapısına verilen kilit roller, İnternet ve özel ağların yaygınlaşması, bazı toplumbilimcilerin Mc Luhan, Masuda ve Toffler vb.nin yolundan giderek enformasyon toplumunu "sibertoplum" (*cybersociety*), "siberokrasi" (*cyberocracy*), "ağdaş" (*netizen*) gibi kavramlarla, yeni iletişim teknolojilerinin ve özellikle de İnternet'in yarattığı "sınırsız" demokrasi ortamını, yeni kamusal alanlar ve yeni yurttaşlık biçimleri çerçevesinde tartışmalarına neden olmuştur. Kitapta bu anlamda, yeni iletişim teknolojileri ve demokrasi ilişkisini anlamak açısından enformasyon toplumu, post-fordizm, post-modernizm ve küreselleşme kavramları çerçevesinde yapılan tartışmalara yer verilmesi, adı geçen bu "olanakların" kimin için ya da kimin çıkarına ne anlama geldiğini kavramak açısından oldukça yararlı bir bilgilendirme işlevini yerine getirmektedir. Örneğin artan enformasyon talebi ve buna bağlı olarak artan enformasyon arzı, Masuda'ya göre hem ulusal hem de uluslararası ölçekte lokomotif sektörü ya da başka bir ifade ile gelişmenin motoru olacaktır. Bu yapı üretim ilişkilerini de değiştirecek, üretici ile tüketiciyi birbirinden ayıran, uzmanlaşmış sanayi üretimi yerine bu tip ayrımların ortadan kalktığı enformatik üretim -enformasyon tabanlı ekonomi- gelişecektir. Sanayi toplumuna özgü değişim ekonomisinin yerini ise enformasyon toplumunda "dayanışmacı" (*synergetic*)¹ ekonomi alacaktır (Masuda 1990: 5). Dolayısıyla sanayi toplumunda üretimin örgütlenme-işletme modelini özel ya da kamu şirketleri oluştururken, Masuda enformasyon toplumunda bu modelin yerini dayanışmacı ekonomi ile paralel bir biçimde gönüllü katılım ilke-

si ile bir araya gelmiş toplulukların, cemaatlerin (İnternet bunun en son ve güncel örneğini oluşturmaktadır) alacağını öngörmektedir.

Diğer yandan enformasyon ve yeni iletişim teknolojileri merkezli gelişmelere ilişkin eleştirel görüşerse, yeni iletişim teknolojilerinin bugün ulaştığı düzeyde, tüm elektronik iletişim ve bilgi faaliyetlerinin izlenmesinin ve gözetlenmesinin olanaklarını sağlamak olduğunu savunmaktadır. Özel sektör ve hükümetlerin kâr ve kontrolü artırıcı bir araç olarak bu potansiyeli değerlendirmesi sonucunda enformasyon hızla ticarileşmektedir. Üretim ve dağıtımın küreselleşirken, merkezi denetime duyulan ihtiyaç özel enformasyona duyulan ihtiyaçla birlikte sürekli artmaktadır. Tüm iktidar merkezleri-çok uluslu şirketler, ABD federal bürokrasisi, Pentagon ve önde gelen üniversiteler- enformasyonun hayati önemi konusunda anlaşmaktadırlar.

Tüm bu değişimler, 1970'lerde UNESCO'da (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü) gerçekleştirilen iletişim akışının dengesizliği sorunu ile ilişkili olarak yapılan tartışmalarda, konunun önemli aktörlerinin çekildiği ve Soğuk Savaş koşullarında güç kazanan, kendi aralarında bir çekim alanı oluşturarak meydana getirdikleri bağlantısız hareketinin parçalandığı bir dönemde gerçekleşmiştir. Oysa, bu tartışmaların olmaması, İnternet gibi enformasyon otoyollarının işlevinin, geçmişin haberleşme ağlarından farklılaştığı anlamına gelip gelmediği araştırılmamaktadır. Nitekim Innis, 1950'lerde gelişmiş ulaşım ve iletişim ağlarının temel işlevinin sömürgeciliğin sınırlarını belirlemek olduğuna işaret ederken, dikkatleri bu noktaya çekmektedir (Innis, 1986). Günümüzde, iletişim ağlarının işlevinin açığa çıkartılması, bu ağların üzerinden akan enformasyonun yönünün saptanması ve giderek artan sayısal uçurumun küreselleşme süreci ile bağlarının ortaya çıkarılması açısından 1970'lerin deneyimlerinin ve enformasyon akışının dengesizliği üzerine yapılan tartış-

maların hiç de boş şeyler olmadığı bir kez daha kendini kabul ettirmektedir. Kültürel farklılık ve çok sesliliğin kendini yeni iletişim medyasında ve özellikle de İnternet üzerinde, hatta kamusal hizmet topluluklarının iletişim araçlarında ifade etmesine destek vermek, arka çıkarak; İnternet üzerinde "kamusal alan" ve düşünsel haklar alanında "dürüst-adil kullanım" (*fair use*) kavramlarını uluslararası alanda en geniş anlamda tartışmaya açmak, kamusal enformasyon ve bilgi kaynaklarına evrensel erişim ilkesini özendirmek vb.

Sonuçta, Timisi'nin kitabında yeni iletişim teknolojilerinin ve özellikle de İnternet'in kamusal katılımda önemli potansiyeller içerdiği; bireylerin, yerel ve bölgesel-küresel grupların birbirlerine bağlanmalarında, kamuoyu oluşturulmasında, bunun harekete geçirilmesinde ve dayanışmanın oluşturulmasında önemli uygulamalara konu olduğunu ancak, yeni iletişim teknolojilerinin aynı zamanda ticarileşme, erişimde eşitsizlik, dengesizlik, iktidar ve kontrol ilişkilerine ortam hazırlama vb. açılardan eleştirel bir bakış açısıyla ve ihtiyatla karşılanması gereken bir durum olduğunu da gözden kaçırmamız gerektiğini bir kez daha anlıyoruz.

1

Synergy kavramı, değişik organların ortak bir amaçla, birlikte çalışmaları anlamına gelmektedir. *Synergetic* davranışın önemli bir özelliği de ortaya çıkan sonucun, her durumda tek tek organların harcadıkları çabanın aritmetik toplamından fazla olmasıdır.

Kaynakça

- Etzioni A. (1992). "Teledemocracy: The Electronic Town Meeting." *The Atlantic* 270 (4) (October): 34-39.
- Gore, A. (1994). www.goelzer.net/telecom/al-gore.html. White House.
- Innis, H. (1986). *Empire And Communications*. Victoria, Toronto: Press Porcepic Limited.
- Masuda, Y. (1990). *Managing In The Information Society*. Oxford, U.K: Basil Backwell.

TV Haberlerinde İdeoloji

Çiler Dursun (2001). Ankara: İmge. 289 sayfa.

A. Seval Tuncay

Türkiye'de Haber, İdeoloji ve İktidar İlişkilerine Dair Bir Manzara

Son yirmi yıldır ulus-devlet yoğun bir şekilde tartışılmaktadır. Ulus-devletin rolünün ve etkinlik alanının bütünüyle değiştiği, bazı kesimler tarafından kabul edilmese de bir değişimin varlığı yadsınmamaktadır. Yüzyılın son çeyreğinden itibaren uluslar üstü aktörlerin etkinliklerinin başat hale geldiği küreselleşme süreci, eşitsizlik yaratan, kutuplaşmalara neden olan bir süreçtir. Küreselleşme sürecini simgeleyen temel politikaların en önemlilerinden biri de özelleştirme. Küreselleşme olgusunu kavramak açısından "yerelleşme" ve "bölgesel entegrasyon"un yanında "özelleştirme" de hayati bir öneme sahiptir. Özelleştirme politikalarının neden ve nasıl işlediğini mikro çözümleme düzeyinde sergilemeye çalışan Çiler Dursun'un *TV Haberlerinde İdeoloji* kitabı, aynı zamanda özelleştirme politikalarının televizyon haberlerinde nasıl yansıtıldığını gösteren fikir verici bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yazarın gerçekleştirdiği çalışmada sorun edilerek yanıtlan aranan birbiri ile ilintili birkaç konu bulunmaktadır. Temelde "haber ideolojisi nedir?" ve "haberde ideoloji nasıl kuruluyor?" sorularına cevaplar aranan kitapta, televizyon haberlerinde anlamların üretilme stratejilerinin açığa çıkarılması, çalışmanın ana vurgusunu teşkil etmektedir. Türkiye'de özelleştirme sürecinin haber metinlerinden yola çıkılarak çözümlenmesi, özellikle araştırmanın yapıldığı 1995-1997 yılları düşünüldüğünde önem kazanmaktadır. Türkiye'de farklı toplumsal kesimler özelleştirmenin, bir ekonomi politikası olarak ne olduğunu kavramakta güçlük çekerken, adeta bir oldu bitti ile karşı-

karşıya bırakılmışlardır. Birçok insan ancak özelleştirme yasası çıktıktan sonra bu yasanın ekonomi politikası ve toplumsal politika bakımından ne anlama geldiğini kavrayabilmiştir. Dönemin haber metinlerinde iddia edildiğinin aksine, özelleştirme, Turgut Özal'ın veya Tansu Çiller'in bir buluşu değildir. Türkiye'de 1980'lerden başlayarak 1990'larda uygulaması hız kazanan özelleştirme politikaları, küresel kapitalist gelişmelerden bağımsız da değildir. Küreselleşme sürecinin bir bütün olarak Türkiye'ye etkileri göz önüne alınmadan, Türkiye'de uygulanan özelleştirme politikalarını açıklamak ve anlamak zordur. Çünkü küreselleşme süreci, özelleştirme politikalarının kapitalizmle ilişkili olan ekonomi politik bağlamını vermektedir. Bu nedenle özelleştirme, pek çok bakımdan adeta küreselleşme sürecini simgeleyen ideolojik bir olgudur.

İdeolojilerin sona ermediğini, hatta tam tersine, kapitalizmin kendi ideolojisini insanlara nasıl dayattığını göstermek çalışmanın temel amacıdır. Dayatmayı burada, bir fikri, sonucu, hareketi tek geçerli yol, yöntem ve yordam olarak sunmanın zordan ve/veya akılcı meşrulaştırmadan kaynaklanan mevcut bütün biçimleri olarak kullanıyorum. İdeolojilerin yeniden üretildiği alanlardan bir tanesinin televizyon haberleri olduğu, kitapta mikro çözümleme düzeyinde sergilenmiştir. Bu yapılırken, televizyon haber bültenlerinde özelleştirmeye ilişkin haberlerin toplumsal rızanın ve uzlaşmanın sağlanmasına elverecek şekilde nasıl ve neden inşa edildiği sorgulanmaktadır. Kitapta sunulan araştırma sonuçları, haber metinlerinde ideolojik bir işleyiş ve söylemsel bir kapanma gerçekleştiğini göstermektedir. Özelleştirmeyi açıklama ve anlamaya dönük diğer araştırmaların aksine bu çalışma, medyayı merkeze yerleştirilmesi bakımından çok önemlidir. Çalışma boyunca medya, sadece siyasal olayları yansıtan bir araç olarak değil; aynı zamanda siyasetin yapılandığı ve kurulduğu bir yer olarak görülmektedir. Son on yılda gittikçe güçlenen ti-

cari medyanın ağırlıkta olduğu günümüz iletişim ortamında, kamu yayıncılığı temsilcisi sayılan TRT'nin çözümleme dışında bırakılması ve örneklerin özel televizyon kanallarından seçilmesi, konunun özelleştirme olması bakımından kendi içerisinde tutarlıdır. Çünkü orta ve büyük medya kuruluşları sahipleri, aynı zamanda özelleştirilecek kuruluşların güçlü ve potansiyel "müşterileri" haline gelmişlerdir. Bu bakımdan da söz konusu medya kuruluşlarında, özelleştirme konusundaki ideolojik stratejilerin sergilenmesi, "çoğulcu ve demokratik medya" mitinin sorgulanması girişimlerine de güç vermektedir. Çoğulcu ve demokratik medya miti dediğim, liberal kuramın öncüllerine dayanan ana akım araştırmalarının savunduğu bir mit. Burada medya, kamuoyunu bilgilendiren, ortak çıkarların takipçisi ve çoğulculuğun bir alanı olan dördüncü güç olarak konumlandırılır. Toplumsal iktidarı ise toplumun eşit ve özgür bireylerine dağılmış olarak değerlendirilmektedir çoğulcu medya kuramı.

Burada dikkate değer bir diğer nokta, yeni sağın söylemsel öğeleri ve ilkelerinin Türkiye'nin sosyolojik, kültürel, tarihsel koşullardan kaynaklanan özgül eklemelişlerinin, son kerte özelleştirmeyi doğallaştırarak sanki herhangi bir makro ideolojiyle bağlantısı olmayan ayrı bir ideoloji, daha da doğru bir tabirle ideolojisiz bir ideoloji gibi yansıtılmasına yol açmasıdır. Kitapta, bu özgül eklemelişlere değinilirken, özelleştirme politikalarıyla hangi sınıfsal kesimlerin temelde neyi hedefledikleri de belirgin bir şekilde ortaya konmuştur.

TV Haberlerinde İdeoloji kitabının önsözünde de belirtilen üç temel varsayımı mevcuttur:

1. Haber metinlerinde özelleştirmeye ilişkin söylemsel bir mücadele değil, söylemsel bir kapanma gerçekleşmiştir.

2. Bu söylemsel kapanma çerçevesinde haber metinlerinde toplumsal uzlaşma, medyanın toplumdaki iktidar odaklarının varolan hegemonyacı söylemlerinin dolaylanılmasıyla

(mediation) inşa edilmekle birlikte; belirli anlamlar üretilirken medyanın birincil tanımlayıcı olarak işlev görmesi, yani kendisinin bizzat egemen ideolojinin gönderim (başvuru) çerçevelerini üretmesi söz konusudur.

3. Özelleştirme konusundaki toplumsal uzlaşmanın inşa edilmesi sürecinde televizyon kuruluşları ideolojik aygıtlar olarak iş görmüşlerdir (18).

Yukarıdaki üç varsayıma yönelirken esas alınan teorik öncül şudur: İdeoloji belirli anlamların örgütlediği ve yeniden üretildiği maddi bir pratik olarak işler. Varsayımlara bakıldığında, kendi aralarında tutarlı oldukları görülmektedir. Çalışmanın son aşaması olan haber çözümlemelerine baktığımızda, tüm varsayımların doğrulandığını görüyoruz.

Kitap, üç ana bölümden oluşmaktadır. "İdeoloji ve Medya" adını taşıyan ilk bölümde, ideoloji ve medya arasındaki ilişkiler eleştirel yaklaşımlar çerçevesinde ideoloji, dil, söylem ve anlam konularının etkileşimlerine dair kuramsal bir çerçeve içinde sunulmaktadır. Ardından araştırma için geliştirilen çözümleme yöntemine genel hatlarıyla değinilmektedir. Bu bölümde ideoloji, dil, söylem ve anlam konularının etkileşimlerine dair verilen kuramsal çerçeve, oldukça açıklayıcı ve bütünlüklü bir şekilde verilmiştir. Eleştirel iletişim çalışmaları alanından özellikle Gramsci ve Althusser'in ideolojiye ilişkin yaklaşımlarından etkilenen bir ideoloji kavramsallaştırmasından yola çıkılmaktadır. Kitabın bu ilk bölümünden başlayarak, çalışmanın her aşamasının temellendirilerek gidileceği gösterilmektedir. Bu bölüm, okura, "ideoloji" kavramının gelişimi ve farklı değerlendirilmeleri konusunda temel bilgileri vermektedir. Çalışma, yaklaşımı ve çözümleme yöntemi açısından, Marksist yapısalcı bir temele dayandırılmıştır. Son bölümde yer alan somut çözümlemelerin ve kategorilerin ne anlama geldiğinin açıklanması ve okuyucunun çözümleme sonuçlarını anlamlı bir şekilde de-

ğerlendirmesi için, çalışmanın yaklaşımı ve yöntemi açık ve net bir biçimde ortaya konulmaktadır. Bununla birlikte kuramsal çerçeveye verilen ağırlık sonucunda, okur açısından bakıldığında *TV Haberlerinde İdeoloji* kitabı akademik bir dile bürünmüş gibidir. Dolayısıyla da medya ve ideolojiye ilişkin bazı temel kuramsal bilgilere aşina olmayan okuyucunun, çalışmanın argümanlarını doğrulamak için tutulan yolu kavrayabilmek için ciddi bir çaba içine girmesi gereklidir.

Dursun, eleştirel yaklaşımların Marksist toplumsal eleştiriden kaynaklanmasından dolayı, iletişime ve medyaya bütünlüklü bir bakışa erişmenin olanaklarının sağladığını belirterek; aynı zamanda eleştirel yaklaşımların kendi arasında da medyayı ele alış tarzında ve araştırma nesnesine dönüştürmesinde farklı tercihleri olduğunu dile getirmektedir. Kültürel çalışmalar, ekonomi-politik yaklaşım ve eleştirel ekonomi-politik yaklaşımların genel çerçevesini çizerek kendi yaklaşımını bunlarla ilişkisi çerçevesinde ortaya koymaktadır. Medyaya yönelik eleştirel çalışmalarda medya anlamlarının oluşumu, yapılanması, tüketime odaklananlar yani kültür, dil, söylem konularını ele alanlar ve medya endüstrilerinin ekonomik örgütlenmeleriyle mülkiyet ilişkilerini ele alanlar olmak üzere iki farklı çizginin belirginleştiğini görüyoruz. Medya çalışmalarında kabaca altyapıya ağırlığı veren ekonomik politik yaklaşımın karşısında üst yapıya ağırlığı veren kültürel çalışmalar dışında bir üçüncü yaklaşım eleştirel ekonomi politik yaklaşımdır. Eleştirel ekonomi politik medyayı hem endüstri, hem de belirli anlamların üretildiği metinler olarak ele almaktadır. Dursun'un deyimiyle "üretim, metin ve alımlama olmak üzere üçlü bir sacayağına sahiptir. Egemenliğin medya çalışanlarının etkinliklerinden ve tüketicinin yorumlama işlemlerinden geçerek nasıl yeniden üretildiğini göstermek için, üretimin ve alımlamanın ekonomik ve toplumsal koşullarının da çözümlemesine dikkati çekmektedirler". Di-

yebiliriz ki medya daha kapsamlı olarak ele alınmaktadır. Ekonomik ilişkilerin ve yapılanmaların kültürel üretim sürecini ve sonuçlarını inşa etme yollarına uzanan bir açılıma sahiptir. Kültürel çalışmalar ise temelde anlamın inşası ile ilgilenerek, metinlerin ideolojik ve dilsel yapılanmalarına odaklanmaktadır. Toplum karmaşık, çelişkili, farklılaşmış, etkileşimli yapılar olarak tanımlanarak, bir mücadele alanının var olabileceği savunulmaktadır. Her ne kadar çalışmada eleştirel ekonomi politik yaklaşıma dayanıldığı özellikle vurgulansa da, kanımızca çalışmanın yaklaşımının kültürel çalışmalara daha yakın olduğu görülmektedir. Yeni sağ ideolojinin çeşitli temalarının ve öğelerinin bir araya geldiği metinler olarak televizyon haber bültenlerine odaklanan çalışma, özellikle metinlerde ideolojinin kuruluşunu çözümlemesi ve mikro metin çözümlenmesi yapması bakımından kültürel yaklaşımların çalışma sorunlarına daha yakın görünmektedir. Ekonomi-politik yaklaşıma dayandığını belirten yazar, çalışmada ekonomi-politik çözümlemeye fazla ağırlık vermediği izlenimi uyandırmaktadır.

Kitabın ikinci bölümünde özelleştirme politikalarına, özelleştirme politikalarının uluslararası düzeyde dayatılma nedenleri ve Türkiye açısından bu süreçte belirleyici olan etkenlere değinilmektedir. Bu bölümün medya konusundaki tartışmalar ve çözümleme bölümüyle bağlantısı yeterince kurulmamış; bağlantının bütün öğeleri gösterilerek, bir bakıma bağlantıyı okurun kendisinin kurması beklenmiş gibidir. Türkiye'deki özel kanalların ekonomik ilişkileri ve yapıları, diğer bölümlere kıyasla, daha yüzeysel ve panoramik bir şekilde ortaya konmuştur. Yine diğer bölümlerden farklı olarak bu bölümde başvuru yazarların çok büyük bir kısmı hatta hemen hemen hepsi yerli düşünürlerdir. Başvuru yazarlar, kuşkusuz ki büyük birikimlere sahip çok değerli yazarlarımızdır ve Türkiye'de özelleştirme politikaları ve kapitalizmin işleyişi ile ilgili olarak yerinden bir anlayışı geliştirmeleri bakımından onlara baş-

vurular yapılması anlamlıdır da. Fakat konu bir yanıyla da kapitalizmin uluslararası işleyişi olunca, kapitalizmi, küreselleşme ve ulus-devletin gelişimini inceleyen çok geniş ve kapsamlı yabancı literatürden de yararlanılabildi. Bu ayrıntıyı görmemizi sağlayan şey, "İdeoloji ve Medya" adını taşıyan birinci bölümün yabancı literatürden yararlanılarak yazılmasıdır. Literatüre başvurma bakımından beliren bu farklılık, Türkiye'de yapılan başka pek çok çalışmada da karşımıza çıkmaktadır.

Özelleştirme sürecinde özelleştirmeye ilişkin olarak ideolojik bir üretimin nasıl gerçekleştirildiği, haber metinlerinin yapısal söylem çözümlemesi ile incelenmektedir. Dursun, bu incelemenin bir ideoloji analizi olduğunu vurgulamaktadır; "Metinler içinde bir ideolojinin, Türkiye'de artık egemen ideoloji haline gelmiş bir ideolojinin, çeşitli söylemsel öğelerle eklenerek oluşma, biçimlenme ve sabitlemesi; neleri dışlayarak neleri bünyesine katarak inşa edildiği, bu inşa edilme sürecinde taraflar arasında bir mücadelenin var olup olmadığı incelenmiştir". Yapılan ideoloji analizinde, ideoloji ne cisimsiz fikirler olarak ne de belirli davranış kalıplarıyla ilgili bir sorun olarak ele alınmıştır. İdeoloji, söylemsel bir fenomen olarak ele alınmaktadır. Böyle bir kavrayış bir yandan ideolojinin maddiliğini vurgularken bir yandan da ideolojinin anlamlarla ilişkili olduğunu varsaymaktadır. Althusser'in ideolojinin insanlara öznel olarak seslendiği ve ideolojinin seslenen söylem olarak iş gördüğüne ilişkin saptaması, metinde merkezidir. Yapılan kavramsallaştırma ile, ideolojiyi fikir ve düşünceler toplamı olarak gören geleneğe olan bağ kesilmiştir. İdeolojiler seslendikleri özne türü olarak bize kim olduğumuzu anlatmaları bakımından farklılaşmaktadır. İdeolojik mücadeleyi kazanmak doğru seslenişler yapmayı gerektirmektedir.

Kitabın üçüncü ve son bölümünde ise haberlere ilişkin tasarımlar ve haberin söylemi incelenmektedir. Çözümleme dört özel televiz-

yon kanalı olan ATV, SHOW TV, KANAL 6, STAR TV'nin 1 Eylül-31 Aralık 1994 arasındaki dört aylık dönemde yayınlanan ana haber bültenleri içerisinde gerçekleştirilmiştir. Çözümlemede ikili bir yapı vardır; bir yandan televizyon haberlerinin anlatsal ve dilsel özellikleri belirtilerek metinde anlamların nasıl örgütlendiğine bakılmış, bir yanda yeni sağ ve özelleştirme konusundaki ideolojik üretimin gerçekleşmesine odaklanılmıştır. Çalışmada gerçekleştirilen çözümleme yöntemi içerisinde dokuz ayrı analitik kategori geliştirilmiştir. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

1. Televizyon Haberlerinin Anlatsal Özellikleri ve Sunum Yapıları.
2. Haberin Cümle Yapıları ve Sözcük Seçimleri.
3. Görüntülerle Üretilen Anlamlar ve Simgesel İnşa.
4. Tematik Çözümleme.
5. Karşıtlıklar ve Dışlamalar.
6. Eğretileme ve Düzdeğişmeceler.
7. İdeolojik Seslenişler.
8. İdeolojik Öğelerin Eklenmesi.
9. Direngen Anlamlar ve Çelişkili Öğeler.

Belirlenen kategorilere, ortaya konulan argümanları doğrulamak bakımından başvurulmaktadır. Bununla birlikte bazı kez, kategorilerle uygunluk gösteren örnekler, tek-düze bir şekilde sıralanmış, yeterince yorumlanmamış, yorum yine neredeyse okura bırakılmış gibidir. Örneğin eğretileme ve düzdeğişmece ile karşıtlıklar ve dışlamalar kategorilerinde, ilk önce bu kavramların ne olduğu, neden böyle bir analitik kategorinin seçildiği açıklanmış; daha sonra da başlangıçtaki argümanları destekleyecek çok sayıda eğretileme ve düzdeğişmece sıralanmıştır. Adeta okuyucudan, yorumu kendisinin geliştirmesi

beklenmektedir. Daha az sayıda, ancak ayrıntılı bir şekilde açıklanan örneklerle de argümanların doğrulaması yapılabildi. Öte yandan kullanılan tüm kategoriler için aynı zorluğun söz konusu olmadığını belirtmemiz gerekiyor. Özelleştirmeyle ve dönemin toplumsal bağlamıyla ilişkili bir nitel içerik çözümlemesi olan "tematik çözümleme" kategorisi, belirlenen kategoriler arasında son derece yararlıdır. Ayrıca tematik çözümleme sonuçlarını toparlayan tablo da, yalın ve açıklayıcıdır.

İdeolojiyi söylemsel bir fenomen olarak ele alan, yani bir yandan ideolojinin maddiliğini vurgularken bir yandan da ideolojinin anlamlarla ilişkili olduğunu varsaymak noktasında çalışma, eleştirel-ekonomi politik yaklaşımdan çok iletişim alanında kültürel çalışmalar olarak tarif edilen alana yakın görünmektedir. Sadece metnin yapısal özelliklerine odaklanmasıyla değil, ait olduğu tarihsel, toplumsal bağlamı da kurmaya çalışmasıyla, analizin kültürel çalışmaların yaklaşım ve yöntemine yakın olduğu söylenebilir. Türkiye'de alandaki önemli bir kuramsal ve çözümleyici çalışma boşluğunu doldurduğunu söyleyebileceğimiz kitap genel olarak ideoloji ve iletişim, daha özgül olarak ise haber konusunda çalışanların başvurabilecekleri ve bu konularla ilgili temel tartışma hatlarının bölümler içerisinde derli toplu ele alındığı dizgeli bir metin olarak karşımıza çıkmaktadır. Bölümler arasında azami dengeyi gözeterek, dağınık olmayan, tutarlı ve sistematiki iyi kurulmuş böylesi bir çalışmayı ortaya koyması yazarın başarısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yabancı literatürde örnekleri olan iletişim kuramları ve çözümlemelerine ilişkin araştırma boşluğunu Türkiye'de bir ölçüde de olsa doldurmaya aday bir çalışmadır *TV Haberlerinde İdeoloji*.